

OCHRONA GLEBY W DYREKTYWIE IED

Daniel Chojnacki

Przemysław Zdrajkowski

W dniu 24 listopada 2010 r. przyjęto dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE w sprawie emisji przemysłowych („Dyrektywa IED”). Pracom legislacyjnym nad projektem Dyrektywy IED towarzyszyła ożywiona dyskusja. W ich toku wiele miejsca poświęcano kwestiom energetyki, ciepłownictwa, emisji tlenków azotu i siarki itp. W niniejszym artykule zwrócimy uwagę na kwestię w tej dyskusji poruszoną, tj. ochronę gleby.

W Dyrektywie IED została zawarta w zasadzie pierwsza w prawodawstwie unijnym definicja

Najistotniejszym instrumentem ochrony gleby i wód podziemnych mają być tzw. sprawozdania bazowe.

gleby, przez którą rozumie się wierzchnią warstwę skorupy ziemskiej usytuowaną między skalą macierzystą a powierzchnią, składającą się z cząstek mineralnych, materii organicznej, wody, powietrza i organizmów żywych. Z powyższego

wynika, iż pojęcie *gleba* jest szerokie i zbliżone do terminu *powierzchnia ziemi* używanego w polskiej ustawie – Prawo ochrony środowiska. Regulacje z zakresu ochrony gleby mają obejmować operatorów instalacji wymagających uzyskania pozwolenia, tj. przede wszystkim operatorów instalacji IPPC. Dyrektywa IED przewiduje kilka instrumentów ochrony gleby i wód podziemnych. Jeden z nich stanowią będą pozwolenia, z uwagi na fakt, iż ich treść będzie zawierała: opis standardu terenu, na którym położona jest instalacja, określenie odpowiednich wymogów zapewniających ochronę gleby oraz środki dotyczące monitoringu (wykonywanie go będzie konieczne co najmniej raz na 10 lat dla gleby, natomiast dla wód podziemnych co najmniej raz na 5 lat). Drugim i zarazem najistotniejszym instrumentem ochrony gleby i wód podziemnych mają być tzw. sprawozdania bazowe. W założeniu prawodawcy unijnego będą to dokumenty opracowywane przez operatorów instalacji w związku z ubieganiem się o pozwolenie (w przypadku nowych instalacji) lub dokonywaniem jego pierwszej aktualizacji po 7 stycznia 2013 r. (w przypadku istniejących instalacji). Sprawozdanie bazowe będzie zawierało informacje niezbędne do określenia stanu gleby i wód podziemnych przed rozpoczęciem eksploatacji instalacji w celu umożliwienia porównania tego stanu ze stanem po zakończeniu eksploatacji. Na podstawie sprawozdania ba-

zowego określany będzie stopień zanieczyszczenia gleby i wód podziemnych.

Regulacje dotyczące odpowiedzialności operatora będą podporządkowane zasadzie *zanieczyszczający płaci*. Zakres odpowiedzialności ma zależeć od chwili wystąpienia zanieczyszczenia. Datą graniczną będzie moment dokonania pierwszej aktualizacji pozwolenia po 7 stycznia 2013 r. W uproszczeniu można powiedzieć, że zanieczyszczenie gleby powstałe po tej dacie spowoduje powstanie odpowiedzialności, bez względu na to, czy stanowi ono znaczące zagrożenie dla zdrowia lub dla środowiska, natomiast zanieczyszczenie gleby powstałe przed tą datą będzie powodowało powstanie odpowiedzialności tylko za zanieczyszczenie stwarzające znaczące zagrożenie dla zdrowia ludzi lub dla środowiska.

Przepisy Dyrektywy IED nie określają unijnych standardów jakości gleby ani nie wprowadzają obowiązku ich określenia przez państwa członkowskie. Ponadto Dyrektywa IED nie zawiera szczegółowej regulacji dotyczącej odpowiedzialności za zanieczyszczenie historyczne, co oznacza – w zestawieniu z zasadą *zanieczyszczający płaci* – że w skrajnym przypadku operator nie będzie odpowiedzialny za szkody historyczne, o ile sam ich nie spowodował. Odnosząc przepisy Dyrektywy IED do obecnie obowiązujących regulacji prawnych, warto odnotować, że:

- Dyrektywa IED nie wprowadza zaostrzenia standardów jakości gleby i ziemi określonych w rozporządzeniu ministra środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi, niemniej jednak konieczne może okazać się wprowadzenie dodatkowego rozróżnienia, tj. *zanieczyszczenia stwarzającego znaczące zagrożenie dla zdrowia ludzi lub środowiska*;
- Dyrektywa IED przewiduje konieczność prowadzenia i udostępniania organom administracji publicznej (a zatem również społeczeństwu) wyników badań jakości gleby i wód podziemnych;
- Dyrektywa IED nie odnosi się bezpośrednio do zanieczyszczeń historycznych, kluczowa będzie tutaj regulacja krajowa, jednakże dotychczasowe doświadczenia z implementacji przepisów unijnych nie napawają optymizmem.

Daniel Chojnacki
Przemysław Zdrajkowski
Kancelaria Domański Zakrzewski Palinka sp. k.